

Update doorontwikkeling ROSA

Voor:	Architectuurraad Edustandaard
Van:	Brian Dommissie, namens Beheerteam ROSA
Datum	13 oktober 2026
Betreft	Update doorontwikkeling ROSA

Doel

- Vaststellen van de aanpassingen in de ROSA
- Kennismaken van de voortgang op een aantal onderdelen en daarop reflecteren
- Beoordelen werkvoorraadoverzicht en mogelijk bijstellen prioriteiten en planning en/of nieuwe epics laten opvoeren.

De aanpassingen en voorstellen zijn in het QA-team van 29 september 2026 besproken en goedgekeurd. De gevraagde besluiten en acties zijn gebaseerd op de adviezen van het QA-team.

Aanpassingen in de ROSA

Aanpassingen als onderdeel van een Epic

Epic 036 - Uitwerken referentiecomponenten & applicatieservices

Een van de bevindingen die zijn gedaan nav de omzetting naar 6 ketendomeinen is dat de referentiecomponenten in de ROSA dringend een update nodig hebben. Deze wens was al in december 2025 in het QA-team geuit en is toen al als werkpakket (Epic 036) op de werkvoorraad geplaatst.

In de afgelopen periode is onderzoek gedaan naar de informatie- of business objecten in de HORA, MORA, FORA, Edu-V en NPULS en die te vergelijken met de huidige ROSA-referentiecomponenten. Dat heeft geleid tot ongeveer 15 ontbrekende referentiecomponenten die we aan ROSA toe zouden moeten voegen. Bovendien zullen een aantal bestaande referentiecomponenten aangepast worden zodat de betekenis beter tot uitdrukking komt.

De beoordeling is uitgevoerd op zowel de beschrijving van de referentiecomponenten als op de plek waar ze in de architecturen zijn opgenomen. Doel, verantwoordelijkheid, objecten, eigenaar en gebruikscontext zijn meegewogen. Het werk is nog niet zodanig afgerond, dat we dit al als wijzigingsverzoek reeds kunnen agenderen. Rondom de selectie van de nieuw toe te voegen referentiecomponenten zijn er nog wat vragen en kwesties die we nog verder moeten uitwerken. In het QA-team zijn deze issues voorgelegd en de suggesties die daaruit zijn voortgekomen zullen tezamen met de input uit nog nadere afstemming met de genoemde architecturen en programma's in de komende maand verwerkt tot een afgerond voorstel dat op 17 november 2026 ter vaststelling zal worden voorgelegd.

Aanvullend is er ook behoefte geuit om applicatieservices te gaan opnemen in de ROSA en die te relateren aan de referentiecomponenten. Deze actie is nog niet uitgevoerd.

Het voorstel om dit deel van de epic af te splitsen en er een apart werkpakket van te maken is door het QA-team onderschreven. Het QA-team gaf aan dat er nog watvragen eerst beantwoord moeten worden:

- Is het voor een ketenreferentiearchitectuur als de ROSA ook noodzakelijk om applicatieservices op te nemen?
- Als we de toegevoegde waarde daarvan onderkennen, is het de vraag hoe we die applicatieservices moeten opnemen en wat we ervan moeten vastleggen.
- Hoe zouden we de visualisatie ervan willen uitwerken.

NB In het kader van het ketenprocesmodel *Toepassen leermiddelen* is ooit wel een eerste aanzet gemaakt zodat referentiecomponenten aan ketenprocesstappen konden worden gekoppeld:

https://rosa.wikixl.nl/index.php/Toepassen_leermiddelen#Referentiecomponenten, maar of dit uiteindelijk de gewenste uitwerking is, zal nader onderzocht moeten worden.

Om hierover een beslissing te kunnen nemen is het van belang eerst een notitie op te stellen waarin onderbouwing en oplossingsrichtingen zijn beschreven.

Door beide onderdelen te splitsen kan de voortgang van beide onderdelen ook beter gemonitord worden en kan het werk aan de referentiecomponenten als zelfstandig werkpakket afgerond worden.

Gevraagd besluit van de AR:

- Splitsen van Epic 036 in twee werkpakketten:
 - Update van de referentiecomponenten (Epic 036)
 - Uitwerken van applicatieservices (Epic 40).

Aanpassingen die niet vallen onder een Epic

Wijzigingsvoorstel proces- en informatiemodellen ROSA mbt resultaten

Zie document: *2026-10-06 Wijzigingen ketenprocesmodellen en informatiemodellen ROSA mbt resultaten*

Directe aanleiding tot dit wijzigingsverzoek zijn de bijeenkomsten van de tijdelijke Edu-V werkgroep “Results vs progress” geweest. Bij Edu-V zag men in hun uitwerkingen en afspraken discrepanties tussen de output van toetsen en wat daarmee verder wordt gedaan (discrepanties die eerder ook al bij de Edustandaard-afspraken *Logistiek proces Doorstroomtoets po* en *Centrale Examens VO* zijn opgemerkt) en die van leren in een bredere context. Niet elke output van een leeractiviteit (waaronder een toetsafname ook kan worden geschaard) leidt tot een formalisatie van die resultaten. De output kan ook worden ingezet om de voortgang te monitoren en de volgende stappen in het leerproces en zelfs de leerroute te bepalen.

Dit inzicht kwam eigenlijk heel goed overeen met dat wat in de ROSA al was uitgewerkt in “Administreren en monitoren resultaten” (https://rosa.wikixl.nl/index.php/Administreren_en_monitoren_resultaten) maar de uitwerking in de ROSA past niet goed op die van Edu-V en andere toetspraktijken. Dat had vooral te maken met de definitie en positionering in die uitwerking van de objecten “leerresultaat”, “vastgelegd leerresultaat” en “onderwijsresultaat” en in het kader van “Toetsen” het “toetsresultaat”.

Binnen ROSA worden hiertoe de volgende wijzigingen voorgesteld:

1. Hernoemen van informatieobject “Leerresultaat” naar “Output van leeractiviteit” en herdefiniëren en toelichting aanpassen.
2. Hernoemen van ketenprocesstap “Vastleggen leerresultaat” naar “Registreren als leerresultaat”.
3. Hernoemen van informatieobject “Vastgelegd leerresultaat” naar “Leerresultaat” en herdefiniëren.
4. Hernoemen van informatieobject “Toetsresultaat” naar “Respons” (Output van toetsactiviteit) en herdefiniëren.
5. Hernoemen van ketenprocesstap “Beoordelen toetsafname” naar “Monitoren Toetsafnameproces”. En “Toepassen normering” toevoegen.
6. Nieuw informatieobject “Toetsresultaat” toevoegen met definitie “Vastgelegde en geformaliseerde resultaat op basis van een of meer toetsafnames.” Dit object wordt specialisatie van informatieobject “Onderwijsresultaat”.
7. Processtap “Beoordelen respons” toevoegen aan ketenproces “Toetsen”.

Daarnaast zijn bij het doorlopen van de verschillende modellen een drietal fouten ontdekt die we meteen in deze ronde willen meenemen. Het gaat om de volgende foutcorrecties:

- Foutcorrectie 1: "Leerresultaat" (was: Vastgelegd leerresultaat) heeft onterecht een Specialisatie-relatie met object "Output van leeractiviteit" (was: Leerresultaat).
- Foutcorrectie 2: "Output van leeractiviteit" (was: Leerresultaat) heeft onterecht relatie met ketenprocesstap "Evalueren voortgang leerproces".
- Foutcorrectie 3: De rol "Beoordelaar" past niet bij ketenprocesstap "Monitoren toetsafnameproces" (was: Beoordelen toetsafname); dit zou de nieuwe rol "Afnameleider" moeten zijn.

Dit leidt tot een herpositionering en deels ook herdefiniëring van een aantal informatieobjecten in de relevante ketenprocessen en ketenprocesmodellen. Dit heeft tevens impact op de conceptuele informatiemodellen in de ROSA.

In het bijgaande powerpoint-document zijn alle wijzigingen en correcties en de impact op de diverse modellen uitgewerkt. De slides die groen gekleurd zijn (met de aanduiding NIEUW), geven de gewenste eindsituatie weer die in de ROSA zichtbaar zal worden na het doorvoeren van de wijzigingen en correcties. De lichtgroene slides geven de impact weer die de aanpassingen op diverse informatiemodellen zullen hebben.

Tevens hebben deze aanpassingen ook een andere blik op het ketenproces *Toetsen* opgeleverd. De herpositionering van "Toetsresultaat" vraagt om het toevoegen van minimaal een extra ketenprocesstap ("Beoordelen respons"). Maar dat is slechts een eerste aanpassing die we nu voorstellen door te voeren. In een volgende ronde willen we "Toetsen" gaan uitwerken als een inrichtingsscenario (zeg maar een specialisatie) van het "Leren". Op de laatste twee slides zijn al wat ideeën hiervoor verzameld maar dit is nog niet verder uitgewerkt want hiervoor is aanvullende analysewerk nodig plus de nodige afstemming.

De aanpassingen in het nu voorliggende voorstel is door het QA-team beoordeeld als een verbetering van de huidige modellen en ook door Edu-V positief ontvangen.

Gevraagde besluit van de AR:

- Zijn de voorstellen tot wijzigingen en de foutcorrecties akkoord en kunnen ze worden doorgevoerd in de ROSA?
- Is het voornemen om het ketenproces *Toetsen* te gaan modelleren als een inrichtingsscenario akkoord en kunnen we hiermee als nieuw werkpakket verder gaan?

Werkvoorraadoverzicht

Het werkvoorraadoverzicht staat op <https://rosa.wikixl.nl/index.php/Werkvoorraadoverzicht>.

Gevraagd besluit en reactie AR:

- Splitsen van epic 036 in twee epics (zie hiervoor)
- Opnemen van een nieuw werkpakket: hermodelleren van het ketenproces "Toetsen" en uitwerken als inrichtingsscenario.

In elke AR-meeting is het mogelijk om op- en aanmerkingen alsmede voorstellen voor andere prioritering in te brengen